WARIES MISDAADREEKS · Nº 039

Paardenkoorts in Tynaarlo

De zaak van de vergiftigde kampioenspony

EEN SPEURTOCHT VOOR HET HELE GEZIN

langs de Brink en het beeld van Berend Botje in Zuidlaren
en de oever van het Paterswoldsemeer

UITGEVERIJ WARIES

VOORDAT JE BEGINT

Welkom, speurders!

Dit is geen gewoon leesboek. Het is het speurboek van Fenna en Daan. Er staat alles in wat zij in twee dagen over de zaak hebben verzameld: hun dagboek, verhoren, brieven, appjes, kaarten, een bonnetje en een paar puzzels. Jullie lezen het, en jullie lossen het op.

Wat is er gebeurd?

Op dinsdag 20 oktober 2026 is de Zuidlaardermarkt, de beroemde paardenmarkt in Zuidlaren. Die dag zou de pony Berend meedoen aan een kampioenskeuring voor kinderpony's. Maar in de nacht van zaterdag op zondag werd Berend ziek. Iemand had iets in zijn voerbak gestopt. Wie? En waarom?

Hoe werkt dit boek?

- Het boek volgt de **route** van Fenna en Daan in drie stops: **de Brink** in Zuidlaren, het **beeld van Berend Botje** aan de Stationsweg, en de **oever van het Paterswoldsemeer** bij Paterswolde. Op p. 8 staat de kaart.
- Je kunt de tocht echt maken (met de auto of de fiets) en bij elke stop het stuk van die stop lezen. Je kunt ook gewoon thuis op de bank speuren. **Alles wat je nodig hebt om de zaak op te lossen, staat in dit boek.**
- In blauwe vakken staan opdrachten **Ter plekke**. Die zijn voor wie echt op pad is. Ze zijn leuk, maar je hebt ze niet nodig voor de oplossing.
- In oranje vakken staan **puzzels**. Sommige zijn gewoon voor de lol. Andere helpen je verder. De oplossingen staan achterin.
- Lees alles goed. Ook wat niet belangrijk lijkt. Mensen vertellen niet altijd de waarheid, en soms vertellen ze de waarheid zonder te weten dat het belangrijk is.

Wat heb je nodig?

Een potlood, een gum, misschien een vel kladpapier. En iemand die hardop kan voorlezen: de verhoren van Daan zijn leuk om met verschillende stemmen te lezen.

Hoe lang duurt het?

Thuis ben je er met het hele gezin twee tot vier uur mee bezig, met de puzzels erbij. De hele route met de auto, met stops en lezen, kost een middag.

SPEURBOEK

Inhoud

VOORWERK

Welkom, speurders! 3
Wie is wie? 6
De route 8

PROLOOG · ZONDAGOCHTEND

Help! 9
Alles over Berend 10
De dierenarts, de stal en de plattegrond 11
Een getuige op het oeverpad 15

STOP 1 · DE BRINK, ZUIDLAREN

Zondagmiddag op de Brink 17
Het programma en het reglement 19
Drie verhoren 22
De stokjes 25

STOP 2 · HET BEELD VAN BEREND BOTJE

Maandag na school 28
De groepsfoto 30
Het briefje van Lotte 32
Ruben, Marleen en Gerrit 34

STOP 3 · DE OEVER VAN HET PATERSWOLDSEMEER

Maandagavond bij De Meerhoeve 38
De verkoopbrief 40
Ilse en Henk 41
Om 21.22 uur 45

HET SLOT

Aan de speurders: de opdracht 47
Werkbladen 48
Antwoordformulier 50
Hints 51
Verzegeld 53
De oplossing 54
Oplossingen van de puzzels 58
Nawoord 59
Speurdersdiploma 60

DE MENSEN (EN DE PONY'S) IN DIT BOEK

Wie is wie?

DE SPEURDERS

Fenna Hilbrands (11)

PATERSWOLDE · EIGENAAR VAN BEREND

Rijdt sinds twee jaar op Berend en wil met hem kampioen worden. Schrijft het dagboek in dit speurboek. Praat snel en veel.

Daan Westerhof (13)

NEEF VAN FENNA · LOGEERT BIJ HAAR

Kan niet paardrijden, wel typen. Typt alle verhoren uit. Houdt van rekenen en vindt dat iedereen te veel praat.

Berend

SHETLANDPONY · RUIN · ZWARTBONT

Klein (98 centimeter), eigenwijs en dol op alles wat zoet is. Op zijn papieren heet hij anders. Staat in box 1 van Pensionstal De Meerhoeve.

Johan Hilbrands (44)

VADER VAN FENNA

Liep zaterdag mee als begeleider in de lampionnenloop.

BIJ DE STAL, AAN HET PATERSWOLDSEMEER

Gerrit Mulder (58)

EIGENAAR VAN PENSIONSTAL DE MEERHOEVE

Bromt veel, zorgt goed voor de pony's. Woont in het huis naast de stal.

Ruben Kamps (16)

STALJONGEN OP DE MEERHOEVE

Voert, mest uit, zet de emmers klaar. Is vaak net iets te laat.

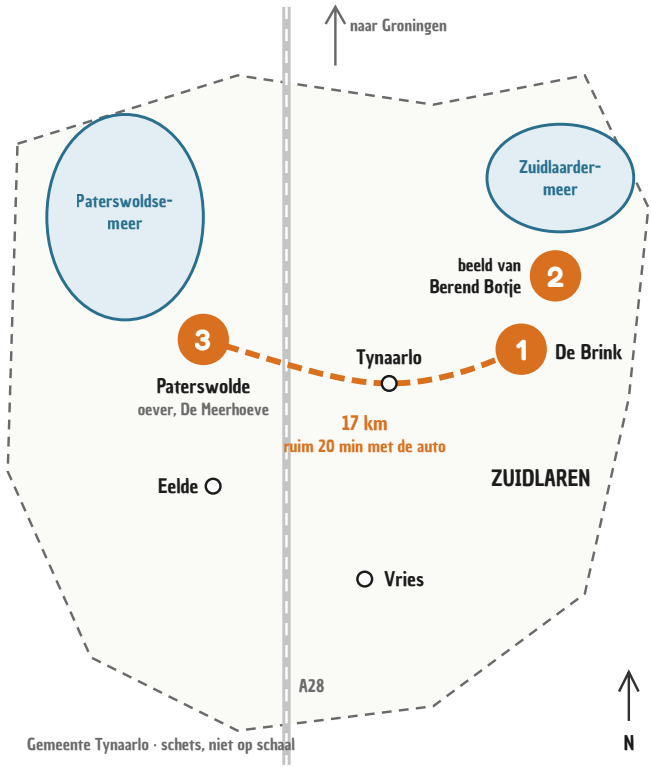
Wietske Bos (70)

BUURVROUW

Laat elke avond haar hond Saar uit langs het oeverpad.

DRIE STOPS IN DE GEMEENTE TYNAARLO

De route

STOP	WAAR	WANNEER IN HET VERHAAL
1	De Brink, Zuidlaren	zondag 18 oktober, middag
2	Beeld van Berend Botje, Stationsweg, Zuidlaren	maandag 19 oktober, na school
3	Oever van het Paterswoldsemeer, Paterswolde	maandag 19 oktober, avond

Stop 1 en 2 liggen in Zuidlaren op loopafstand van elkaar. Naar stop 3 rijd je ruim twintig minuten. Pensionstal De Meerhoeve is verzonnen: aan de oever vind je dus niet precies deze stal, wel het meer, de wilgen en de wandelpaden.

PROLOOG

Help!

Zondag 18 oktober, 's ochtends heel vroeg

Lieve speurders (zo noemt Daan jullie, ik vind het een beetje raar, maar goed),

Ik ben Fenna. Ik heb een pony. Hij heet Berend, en hij is de liefste, slimste, eigenwijste pony van heel Drenthe. Op zijn papieren heet hij *Bram van de Hunzehoeve*, maar dat vond ik niks toen we hem kregen. Hij zag er helemaal niet uit als een Bram. Hij is zwart met grote witte vlekken, hij heeft een kol op zijn voorhoofd, een witte sok linksvoor en manen tot over zijn ogen. En hij heeft een glasoog: zijn linkeroog is lichtblauw. Daardoor lijkt het altijd of hij een grapje maakt.

Dinsdag is de Zuidlaardermarkt. Op de Botjesweide achter de Brink is dan een kampioenskeuring voor kinderpony's, en Berend en ik doen mee. Iedereen op de ponyclub zegt dat Berend gaat winnen. Ik zeg het niet hardop, dat brengt ongeluk.

Of ik dácht het.

Om kwart voor zeven belde Gerrit van de stal. Papa nam op, en ik hoorde aan zijn stem dat er iets heel ergs was. Berend stond in zijn box met zijn hoofd naar beneden. Hij wilde niet eten. Hij ging steeds liggen en weer staan, en hij keek naar zijn buik. Dat heet koliek. Dat is gevaarlijk.

We zijn in onze pyjama met een jas erover naar De Meerhoeve gefietst, vijf minuten. Daan ook, met zijn sokken binnenstebuiten.

De dierenarts kwam om half acht. Ze heeft Berend onderzocht en ze zei iets wat ik nooit meer vergeet: *"Iemand heeft hem iets gegeven wat hij niet mocht hebben."*

Iemand. Niet per ongeluk. Iemand.

Daarom schrijf ik dit. Daan en ik gaan uitzoeken wie het was. Wij schrijven alles op en verzamelen alles. En jullie helpen, want vier ogen zien meer dan twee, en zes ogen meer dan vier, zegt Daan. (Hij heeft het nagerekend.) Groetjes van Fenna (en Berend, die nu een beetje slaapt)

STUK 1 · VERSLAG VAN DE DIERENARTS, ZONDAG 18 OKTOBER

Dierenpraktijk Meerzicht

paarden · pony's · landbouwhuisdieren · 24 uur bereikbaar

PATIËNT	"Berend" (paspoortnaam: Bram van de Hunzehoeve), shetlander, ruin, zwartbont
EIGENAAR	fam. Hilbrands, Paterswolde · stalling: Pensionstal De Meerhoeve, box 1
BEZOEK	zondag 18-10-2026, 07.30 uur (gebeld 06.55 door G. Mulder)
DIERENARTS	N. Haveman

BEVINDINGEN

Pony staat suf, kop laag, kijkt naar flank, gaat af en toe liggen. Temperatuur **38,9 °C** (licht verhoogd; normaal 37,5 tot 38,5). Darmgeluiden stil, hartslag iets verhoogd.

In de hoek van de voerbak: **restjes van fijngestampte eikels**. Veel kleine brokjes, een paar stukjes dop, en één heel napje dat nog aan een **lang steeltje** vastzit. In de mest van vannacht ook stukjes eikel.

In dezelfde hoek een **kleverige, bruine korst van stroop**, die met de eikels is vermengd. Er zit ook een veeg stroop aan de binnenkant van de bovendeur van de box, op ongeveer een meter twintig hoogte.

CONCLUSIE

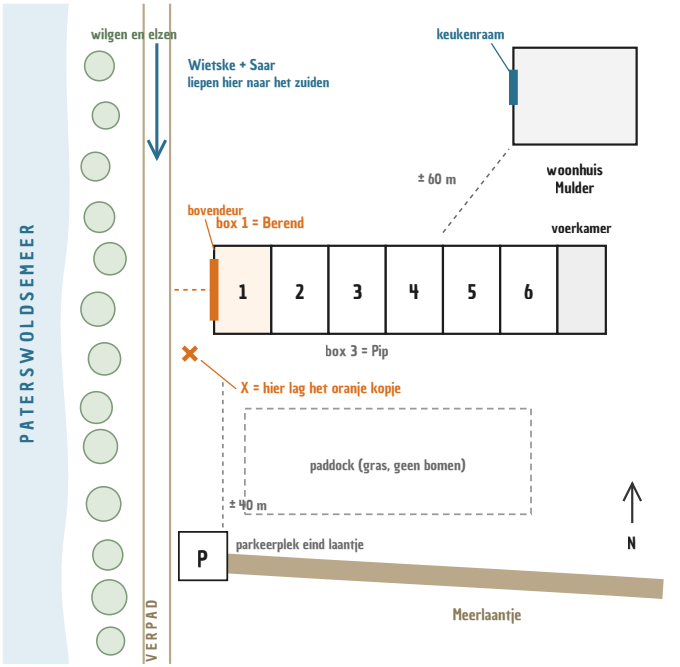
Eikelvergiftiging. Eikels bevatten looizuur en zijn giftig voor paarden en pony's. Deze hoeveelheid is ruim genoeg om een pony van 98 cm ziek te maken. De stroop maakte het lekker: daardoor heeft hij alles opgegeten. Bij snelle behandeling is dit **niet levensbedreigend**.

Behandeling: pijnstilling, olie via de neus, water, tot morgen niet eten. Bovendeur dicht, deken op.

Op vraag van de staljongen: een paar **pepermuntjes** kunnen hier geen kwaad en hebben hier niets mee te maken.

Keuring dinsdag: onzeker. Ik kom morgen, maandag, om 20.00 uur terug en dan beslis ik. *N. Haveman*

STUK 3 · PLATTEGROND VAN DE MEERHOEVE, GETEKEND DOOR DAAN

Zo ziet het eruit. Niet op schaal, maar de afstanden kloppen ongeveer: ik heb ze afgestapt. Van de parkeerplek aan het eind van het Meerlaantje naar box 1 is ongeveer 40 meter. Van de stal naar het keukenraam van Gerrit ongeveer 60 meter. Het keukenraam kijkt uit op de stal. — Daan

Zondag 18 oktober, kwart over acht

Terwijl de dierenarts nog met Berend bezig was, zijn Daan en ik buiten om zijn box gaan zoeken. Daan zei dat je op een plaats delict altijd eerst moet kijken voordat je iets aanraakt. Ik zei dat het geen plaats delict was maar de box van mijn pony. Toen zei hij: "Precies."

In het gras onder de bovendeur van box 1, tussen de brandnetels, vond ik iets oranjes. **Een klein oranje kapje van plastic, met een lampje erin.** Het was afgebroken. Ik wist meteen wat het was: het kopje van een lampionstokje van de lampionnenloop van gisteravond! Wij liepen allemaal met zo'n stokje. De kinderen hadden gele, de begeleiders oranje.

Maar hoe komt een kopje van de lampionnenloop in Zuidlaren hier, in het gras bij Berend, aan het Paterswoldsemeer?

STOP 1

De Brink

Zuidlaren · zondag 18 oktober, middag

De Brink is het grote, groene hart van Zuidlaren, met hoge oude eiken. Elk jaar, op de **derde dinsdag van oktober**, staat het hele dorp op zijn kop voor de Zuidlaardermarkt: paarden, kramen, kermis en duizenden bezoekers. Al in een brief uit 1701 vroegen de organisatoren toestemming om de markt op die dinsdag te houden, en de markt zelf is nog ouder. Handelaren sluiten hier een koop nog altijd met *handjeklap*: ze slaan elkaar een paar keer in de hand tot ze het eens zijn over de prijs.

Fenna en Daan komen hier op zondagmiddag, twee dagen voor de markt. Ze willen praten met iedereen die zaterdagavond bij de lampionnenloop was.

TER PLEKKE · OP DE BRINK

- Ga onder de eiken staan en kijk omhoog. Hoe oud zouden ze zijn? Schat het met het hele gezin, en wie het dichtst bij de schatting van de anderen zit, mag de volgende stop het boek vasthouden.
- In het centrum staat een beeld van een paard met twee paardenhandelaren. Zoek het. Bedenk samen wat de handelaren tegen elkaar zeggen.
- Oefen handjeklap: de een "verkoopt" een pony, de ander "koopt". Wie geeft het eerst toe?
- Liggen er eikels onder de bomen? Kijk er goed naar, maar laat ze liggen.

Thuis? Zoek samen op internet een foto van de Brink in Zuidlaren en van het beeld met de paardenhandelaren. Schat de leeftijd van de dikste boom in jullie straat. Handjeklap kan aan de keukentafel. En eikels: kijk in een park of op de eikelkaart (p. 44) of je steeltjes ziet.

PUZZEL 2

Marktwoorden

Zoek de 14 woorden. Ze kunnen horizontaal, verticaal en schuin staan, en ook achterstevoren. Lees daarna de letters die over zijn, van links naar rechts en van boven naar beneden. Dan krijg je iets wat elke ponybezitter moet weten.

R	U	I	N	M	A	N	E	N	E
I	K	E	L	S	F	E	O	H	S
G	N	I	R	U	E	K	N	Z	T
R	S	I	J	N	R	B	E	T	O
E	G	T	I	Z	O	F	R	R	K
V	T	I	A	T	Z	G	O	A	M
A	V	D	J	L	E	O	P	I	A
H	E	E	O	R	T	P	S	L	A
L	V	E	U	L	E	N	O	E	T
N	Y	H	A	L	S	T	E	R	S

BOTJE · HALSTER · HAVER · HOEF · KEURING · MANEN · ROZET · RUIN · SPOREN · STAL · STOKMAAT · TRAILER · VEULEN · ZADEL